

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОКАЗУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ШЛЯХОМ ФОТО І ВІДЕОФІКСАЦІЇ ТА ІНШИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ

Качан Юрій Романович

*студент факультету морського права
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Процес фото та відео фіксації широко застосовується для встановлення факту правопорушення та використовується для доказування адміністративних правопорушень. Однак, через недосконалість правової системи України виникають проблеми з визнанням відеодоказу та використанням його як об'єктивного засобу доказування фактів скоєння адміністративного правопорушення.

Доказ є одним із ключових понять, що використовується в адміністративному процесі для встановлення фактів та обґрунтування рішень.

В. Бевзенко визначає, що, докази в адміністративному процесі, це «урегульована процесуальним законодавством, існуюча у певній процесуальній формі інформація (фактичні дані), яка надає можливість адміністративному суду, що розглядає справу, достеменно або певним чином відтворити та встановити усі обставини публічно-правового спору, які мають значення для правильного вирішення адміністративної справи» [1].

Згідно статті 251 КУпАП – «доказами у справі про адміністративне правопорушення є фактичні дані, що допомагають встановити наявність чи відсутність порушення, винуватість особи та інші важливі обставини. Ці дані можуть бути підтверджені: протоколом про правопорушення; поясненнями особи, яка притягується до відповідальності, свідків чи потерпілих; висновком експерта; речовими доказами; даними технічних приладів (з фото, відеозаписами або автоматизованими системами), зокрема тими, що використовуються особами чи свідками; актами огляду та затримання транспортного засобу; протоколами вилучення речей і документів; іншими документами» [2].

Тобто, одним із видів доказів КУпАП передбачає записи, файли виконані за допомогою технічних пристроїв (фото-відеокамер,

відеореєстраторів, приладів для фіксування швидкості руху транспортних засобів).

Даний вид доказів можна віднести до найбільш об'єктивних доказів, оскільки посадова особа чи суд, який розглядає справу, мають можливість безпосередньо пересвідчитися у певних обставинах справи та перевірити інші докази шляхом перегляду фото та відеозаписів.

Однак, під час здійснення адміністративного провадження можуть виникати деякі проблеми, які сприяють уникненню винних осіб від адміністративної відповідальності за вчинені адміністративні правопорушення.

Найпоширенішими видами адміністративних правопорушень, для документування яких національною поліцією використовуються фото-відеофіксація є: стаття 124 КУпАП «Порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна», стаття 125 КУпАП «Інші порушення правил дорожнього руху», стаття 122 КУпАП «Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху», стаття 126 КУпАП «Керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки, або стосовно якої встановлено тимчасове обмеження у праві керування транспортними засобами», стаття 130 КУпАП «Керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції».

Фото та відеофіксація як універсальний доказ може бути використана під час адміністративного провадження у документуванні переважної більшості адміністративних правопорушень.

Фото та відеозйомка як доказ – це процес отримання та надання візуальних даних в адміністративному провадженні.

Як і будь-який інший доказ, відео-фото матеріали мають відповідати критеріям доказів, а саме бути законно отриманими (допустимість), бути достовірними та належними (релевантність).

Кодекс України про адміністративні правопорушення не деталізує вимоги до безпосереднього способу фото-відео фіксації суб'єктів, які мають право на її здійснення, до матеріальних носіїв на яких повинен зберігатися фото-відеодоказ, щодо оформлення безпосереднього результату фото-відео фіксації, щодо безперервності відеозапису, а також не визначає порядок реалізації права на відеофіксацію певними уповноваженими державними органами.

Так, відсутність способу фіксації може приводити до закриття адміністративного провадження.

Наприклад, відповідно до статті 40 Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII зазначається, що «технічні прилади та технічні засоби, передбачені пунктами 1 і 2 цієї частини, поліція може закріплювати на однострої, у/на безпілотних повітряних суднах, службових транспортних засобах, суднах чи інших плавучих засобах, у тому числі тих, що не мають кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів, які свідчать про належність до поліції, а також монтувати/розміщувати їх по зовнішньому периметру доріг і будівель» [3].

У той же час, при документуванні порушення статті 122 КУпАП поліцейські використовують технічні прилади, які не встановлюються у порядку визначеному ст. 40 ЗУ «Про Національну поліцію», а використовують прилад для вимірювання швидкості «з руки».

Правова невизначеність способу застосування технічного приладу може приводити до визнання відеодоказу, отриманого таким шляхом, недійсним що тягне за собою наслідки у вигляді звільнення винної особи від адміністративної відповідальності.

Використання доказів, які не містять дати та часу створення відеозапису, без посилання на джерело походження записів, часто мають наслідком визнання таких доказів неналежними.

В цілому, такі порушення відносяться до порушення ст. 7 КУпАП, яка передбачає, що «ніхто не може бути підданий заходу впливу в зв'язку з адміністративним правопорушенням інакше, як на підставах і в порядку, встановлених законом, а провадження в справах про адміністративні правопорушення здійснюється на основі суворого додержання законності» [2].

У статті 40 Закону «Про Національну поліцію» зазначається, що поліція для виконання покладених на неї завдань та здійснення повноважень, визначених законом, може застосовувати такі технічні прилади, технічні засоби та спеціалізоване програмне забезпечення: фото- і відеотехніку, у тому числі техніку, що працює в автоматичному режимі, технічні прилади та технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень.

Поліція може використовувати інформацію, отриману за допомогою фото- і відеотехніки, технічних приладів та технічних засобів, що перебувають у чужому володінні.

Інформацію про змонтовані/розміщені технічні прилади, технічні засоби повинна бути розміщена на видному місці [3].

Зазначені вище норми Закону України «Про Національну поліцію» містять загальні посилання на право поліції використовувати фото-відеозаписи, однак вказаний закон, як і КУпАП, не містить ніяких

застережень щодо недопустимості розголошення персональних даних особи, щодо якої здійснюється фото-відеофіксація, щодо недопустимості порушення її конституційного права визначеного у ст. 32 Конституції України. Дана норма передбачає, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [4].

Підводячи підсумки потрібно зазначити, що вирішення вищезгаданих проблемних питань можливе через законодавче удосконалення правових норм, приведення діючого адміністративного законодавства до відповідності з нормами Конституції України, шляхом внесення змін до КУпАП і законів України Верховною Радою України.

Література:

1. Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф. Бевзенка В.М. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Г.В. Видання друге, змінене, доповнене і перероблене. Київ: ВД «Дакор», 2021. 1204 с, с.706.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.84 № 8073-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
4. Конституція України від 28.06.96 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-33>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІНЕТУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Каштан Олена Василівна

*аспірантка кафедри публічно-правових дисциплін
ВНЗ «Київський міжнародний університет»
м. Київ, Україна*

Відповідно до Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний документ є інформацією, яка